

سازمان فائو: تأمین امنیت غذایی مردم در گرو حفظ خاک است

سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) با تأکید بر اینکه خاک منبعی تجدیدناپذیر است، اعلام کرد: تأمین امنیت غذایی و آینده پایدار مردم در گرو حفظ خاک است.

به گزارش دوشنبه سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو)، اگر خاک از بین برود و یا تخریب شود، بازیابی آن در مدت عمر انسان امکان‌ناپذیر است بنابراین خاک به عنوان عنصری مرکزی در منابع سرزمینی، توسعه کشاورزی و پایداری بوم‌شناختی، بنیان و اساس تولید غذای انسان، خوراک دام، سوخت، فیبر و بسیاری از دیگر خدمات اکوسیستمی حیاتی است.

براساس اعلام این سازمان، گستره طبیعی خاک‌های حاصلخیز محدود است و این گستره محدود تحت فشار فزاینده انواع کاربردهای رقیب برای کاشت محصولات کشاورزی، جنگلداری، چراگاه‌ها، مراتع، شهرنشینی، و تأمین نیازهای جمعیت رو به رشد جهان برای تولید غذا و انرژی همچنین استخراج مواد معدنی خام قرار دارد.

در این شرایط ضرورت دارد تا نقش و ارزش خاک را به‌خاطر ظرفیت تولیدی‌اش و همچنین نقش‌آفرینی آن در تأمین امنیت غذایی و حفظ خدمات کلیدی اکوسیستمی مورد توجه قرار دهیم.

چالش‌های کلیدی

همانگونه که در شعار امسال فائو به مناسب روز جهانی خاک «فرسایش خاک را متوقف کنید تا آینده‌مان را حفظ کنیم» مورد تأکید قرار گرفته است، فرسایش، به عنوان یکی از اشکال تخریب خاک، بزرگترین تهدید موجود برای کارکردهای خاک در بسیاری از مناطق جهان همچون آفریقا، آسیا، آمریکای لاتین، خاور نزدیک و شمال آفریقا است.

فرسایش خاک سه اثر عمده بر رشد و عملکرد محصولات کشاورزی از جمله حذف سطح حاصلخیز خاک، مخلوط کردن خاک‌های فشرده لایه‌های زیرین با لایه سطحی خاک و کاهش فضای (مناسب برای) ریشه‌زایی (گیاهان) در خاک دارد.

به‌طور کلی، تخریب خاک نتیجه شیوه‌های ناپایدار بهره‌برداری و مدیریت اراضی همچنین رخدادهای شدید اقلیمی است که این عوامل نیز ناشی از متغیرهای مختلف اجتماعی، اقتصادی و حکمرانی هستند.

امروزه، ۳۳ درصد اراضی این کره خاکی بر اثر فرسایش، شور شدن، تراکم، اسیدی‌شدن و دیگر آلودگی‌های شیمیایی به درجات مختلفی از متوسط تا بسیار شدید دچار تخریب شده‌اند.

نرخ کنونی تخریب خاک تهدیدکننده ظرفیت نسل‌های آتی بشر برای تامین نیازهای اولیه‌شان است.

با توجه به امکان محدود باقی‌مانده برای توسعه نواحی کشاورزی، مدیریت پایدار خاک‌های کشاورزی کره زمین و تولید پایدار کشاورزی به گزینه‌هایی الزامی جهت معکوس کردن روند فعلی تخریب خاک و تأمین امنیت غذایی امروز و فردای جهان تبدیل شده‌اند.

کاربرد بهینه‌تر آب، استفاده کمتر از آفت‌کشها و بهبود سلامت خاک می‌توانند به‌طور میانگین موجب افزایش ۷۹ درصدی عملکرد محصولات کشاورزی شوند.

فائو در چارچوب مأموریت جهانی‌اش و در راستای دستیابی به منافع محلی، ملی و جهانی همچنین افزایش امنیت غذایی و بهبود معیشت روستایی، کشورهای عضو خود را به اتخاذ رویکردهای یکپارچه سیستمی در حوزه مدیریت منابع سرزمینی تشویق و ترغیب می‌کند.

خاک، عنصری مهم برای تنوع‌زیستی

خاک میزبان و در بردارنده یک‌چهارم تنوع زیستی موجود روی کره‌زمین است.

خاک یکی از پیچیده‌ترین اکوسیستم‌های موجود در طبیعت و یکی از متنوع‌ترین سکونت‌گاه‌های روی کره زمین است و خاک در بر گیرنده ترکیبی از ارگان‌نیسم‌های مختلفی است که با یکدیگر تعامل داشته و در چرخه‌های جهانی که ضامن تداوم حیات روی کره زمین هستند، نقش‌آفرینی می‌کنند.

در هیچ جایی از طبیعت، گونه‌های مختلف جانوری و گیاهی به مانند خاک به صورت در هم فشرده وجود ندارند. یک گرم خاک حاوی میلیون‌ها موجود زنده و چندین هزار گونه باکتری است. با این حال، این تنوع زیستی از آنجا که زیر زمین قرار داشته و در برابر چشمان آدمی نیست، کمتر شناخته شده است.

فرسایش خاک، تنوع زیستی و کشاورزی

فرسایش، به عنوان یکی از انواع تخریب خاک، بزرگترین تهدید موجود برای خاک در بسیاری از نقاط جهان است؛ این مسئله در شعار امسال روز جهانی خاک «فرسایش خاک را متوقف کنید تا آینده‌مان را حفظ کنیم» نیز بازتاب یافته است.

فرسایش، با حذف حاصلخیزترین لایه خاک، موجب کاهش تنوع زیستی می‌شود.

کیفیت و سلامت خاک تا حد زیادی تعیین کننده (میزان) تولیدات و پایداری بخش کشاورزی همچنین کیفیت محیط زیست بوده و به میانجی این دو متغیر تأثیر به‌سزایی بر سلامت کره زمین، حیوان و انسان دارد. بهبود تنوع زیستی خاک اهمیتی حیاتی برای اطمینان‌یافتن از سلامت خاک، امنیت غذایی و تغذیه فردای بشر دارد.

یافته‌های علمی ارائه شده از سوی فائو نشان می‌دهند که نظام‌های کشاورزی و شیوه‌های بوم‌شناسی‌کشاورزی همچون کشاورزی ارگانیک، بی‌خاک‌ورزی، تناوب محصولات زراعی و کشاورزی حفاظتی می‌توانند به‌صورتی پایدار بهره‌وری زراعی را بدون تخریب منابع خاکی و آبی افزایش دهند.

سرویس خبری: کشاورزی